

Colecția HANS URS VON BALTHASAR
este coordonată de ALIN TAT

Katholisch. Aspekte des Mysteries, Hans Urs von Balthasar

© Johannes Verlag, Einsiedeln, 1975

© 2022 by Editura Galaxia Gutenberg

Această carte este protejată prin copyright. Reproducerea integrală sau parțială, multiplicarea prin orice mijloace și sub orice formă, cum ar fi xeroxarea, scanarea, transpunerea în format electronic sau audio, punerea la dispoziția publică, inclusiv prin internet sau prin rețele de calculatoare, stocarea permanentă sau temporară pe dispozitive sau sisteme cu posibilitatea recuperării informațiilor, cu scop comercial sau gratuit, precum și alte fapte similare săvârșite fără permisiunea scrisă a deținătorului copyrightului reprezintă o încălcare a legislației cu privire la protecția proprietății intelectuale și se pedepsesc penal și/sau civil în conformitate cu legile în vigoare.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

VON BALTHASAR, HANS URS

Catolic. Aspecte ale misterului / Hans Urs von Balthasar

Târgu-Lăpuș : Galaxia Gutenberg, 2022

ISBN 978-630-6524-27-3

I. Anghelescu, Maria-Magdalena (trad.)

www.galaxiagutenberg.ro

Editura Galaxia Gutenberg

435600 Târgu-Lăpuș, str. Florilor nr. 11

Tel: 0733-979383, 0723-377599

E-mail: contact@galaxiagutenberg.ro

PRINTED IN ROMANIA

HANS URS VON BALTHASAR

CATOLIC

Aspecte ale misterului

Traducere din limba germană de
Maria-Magdalena Anghelescu

Galaxia Gutenberg
2022

Cuprins

Introducere: Situația	7
Mai poate fi înțeles catolicul?	9
Întregul în fragment	10
Mărturia incredibilă	13
Chenoză?	15
Transformarea fricii	17
Pierderea subiectului general	19
Dedicație	21
Catolic	25
Isus în calitate de catolic	27
Duhul dovedește ... ceea ce este de nedovedit	30
Iubirea lui Dumnezeu ca ceea ce este catolic	31
Catolicitatea și istoria mântuirii	34
Crucea ca centru al catolicului	37
Crucea și conflictul voințelor	39
A imita inimitabilul	41
Mediat în imediatitate	45
Biserica: misiune și structură	49
Val – corpuscul	51
Dinamitarea suturilor	54

Creștin copleșit?.....	56	Elementul petrin.....	119
„Voi sunteți lumina lumii”.....	58	Dogma.....	122
„Eu cu voi sunt în toate zilele”.....	60	Funcție oficială și „infallibilitate”.....	124
Săgeata dorului.....	62	Istoria dogmelor și a Bisericii.....	126
Retrospectiva ca perspectivă.....	64		
A fi ușor.....	66	<i>Incarnatus est</i>	129
Pe de altă parte.....	67	Către lume.....	131
Instituția ca disciplină.....	68	Înălțare și coborâre.....	135
Alternativa.....	71	Moaște?.....	136
O atmosferă.....	72	Pelerinaje?.....	137
		Intercomuniune – interconfesiune.....	138
Comuniunea sfinților.....	75	Celibat.....	141
Luther.....	77	Jurăminte religioase.....	144
Communio din perspectivă catolică.....	80	Scris pe apă.....	145
Înrădăcinarea în Hristos.....	82		
Singurătatea și „comuniunea sfinților”.....	84	<i>Oicumena</i>	147
Credință și rodnicie.....	85	Prin definiție.....	148
A trăi în rodnicie.....	87	Misiune și zădărnicie.....	150
Catolicitatea individului creștin.....	92	Criza misiunii.....	151
Duhul și da-ul care zidește Biserica.....	95	Împrăștierea.....	153
Sanctorum Communio în creștinismul timpuriu... ..	96	Ascunderea.....	154
Despre sfinți.....	99	Limitele epocii.....	155
Venerarea sfinților.....	101	Încredere ecumenică.....	156
Miracolele tăcute.....	104	Viziuni despre lume.....	157
Biserica mamă.....	106	Biserica și lumea.....	159
Apostolic.....	109		
Scriptura.....	111		
Apostolicitatea.....	114		
Autoritatea este conținut și formă.....	116		

Aspecte, perspective, *aperçus*, într-un aranjament lax, fără sistematică și completitudine. Cine caută așa ceva poate deschide: Josef Neuner, *Die Weltkirche. Die Katholizität der Kirche im Missionswerk* (în Holböck-Sartory, *Mysterium der Kirche*, 1962), sau M.-J. Le Guillou, *Mission et Unité*, 2 vol., 1960 (în limba germană: *Sendung und Einheit*, 1964), sau Wolfgang Beinert, *Um das dritte Kirchenattribut. Die Katholizität der Kirche etc.*, 2 vol., 1964 (cu multă literatură) sau poate recurge, în fine, la acea lucrare genială care a însemnat o revoluție în noua gândire catolică: Henri de Lubac, *Catholicisme* (publicat pentru prima dată în 1936, revăzut și adăugit de mai multe ori, în limba germană: *Glauben aus der Liebe*, 21970 [în limba română: *Catholicism. Aspecte sociale ale dogmei*, trad. de Marius Boldor, Iași, Editura Sapientia, 2016]).

Aici sunt importante doar acele aspecte care deosebesc misterul Bisericii catolice de celelalte confesiuni creștine, prin urmare tocmai acele lucruri despre care catolicii vorbesc cu mai puțină tragere de inimă în dialogul lor ecumenic și pe care caută să le

devalorizeze ca mai puțin relevante. Opusul, adică a arăta cât de frecvent ele sunt centrale, se poate face în două moduri: cel „contrareformator”, care opune polemic o propoziție alteia, și cel cu adevărat catolic, care încearcă să gândească pornind de la misterul afirmat în comun și să arate ceea ce este distinctiv catolic, în așa fel încât partenerul să poată vedea conexiunile interioare și din punctul său de vedere. Așadar, nici „controversă”, nici „concordanță” diplomatică, nici „confesionalism” neutru, ci o gândire care se poate numi ecumenică tocmai pentru că este catolică.

Introducere: Situația

Mai poate fi înțeles catolicul?

„Catolic” este o calitate. Este totalitate, universalitate, iar pentru a fi înțeles presupune o anumită atitudine umană spirituală. Deși catolicitatea Bisericii catolice este în primul rând o revelație și o comunicare a totalității divine, și cu toate că primirea acesteia în spațiul uman este în primul rând har: o epocă istorică poate fi pur și simplu copleșită de acest har și tocmai acesta pare a fi cazul epocii noastre.

Pentru noi eficiența stă în parte [*Teil*], în „partid” [*Partei*], alternativa este un cosmopolitism tolerant, ineficient. Calitatea este asociată cu partea, totalitatea, universalitatea, cu lipsa de contur; observați dacă nu cumva o bună parte a ecumenismului nostru este în detrimentul calității (pentru lumea antică oicumena era perimetrul geografic al lumii locuite, cosmopolisul), dacă nu cumva seamănă puțin cu sincretismul religios al Romei precreștine:

Pentru a o distinge, *Catholica* [= Biserica Catholică Universală] este etichetată drept „romano-catolică”, drept un clan deci alături de celelalte, și este enervant faptul că ea nu vrea să se încadreze fără ezitare în Consiliul Mondial al Bisericilor (universalitatea, așa cum este înțeleasă astăzi). În plus, atributul „catolic” a fost șlefuit în așa fel încât fiecare confesiune care păstrează vechiul Crez îl revendică pentru sine și îl interpretează conform propriei sale înțelegeri.

Catholica ridică o anumită pretenție care cu greu mai poate fi considerată valabilă în condițiile de astăzi, chiar dacă este adevărat că această pretenție trebuie să fi provocat scandal în fiecare epocă: și anume aceea de a avea relevanță universală ca figură istorico-sociologică specifică. Omului modern această pretenție i se pare o nebunie, prezumție, intoleranță.

Întregul în fragment

Pretenția *Catholicei* era mai ușor de înțeles în timpurile care aveau o viziune asupra lumii gradată vertical. A noastră a fost modelată de modul de

gândire științific, care încearcă – foarte legitim în domeniul său – să rezolve toate fenomenele pe orizontală și cantitativ, pentru a le face aproximativ transparente și reconstruibile. Pe de altă parte, gradația verticală înseamnă că un întreg, de exemplu sufletul omenesc, se poate prezenta într-o multitudine de mădulare trupești, astfel încât fiecare dintre aceste mădulare poate exista și poate fi ceea ce este cu adevărat numai prin întregul supraordonat lui: de exemplu, nu orice aparat de apucare, ci o mână omenească. Dacă mâna ar putea gândi, ar înțelege că ea face parte din organul de exprimare al unei totalități superioare mădularelor.

Aceasta nu este decât o pildă șchioapă, pentru că Biserica nu stă într-o relație de mădular sau chiar de trup întreg cu principiul ei însuflețitor, cu sufletul-spiritual, dar această pildă este utilizată totuși de Pavel ca ajutor pentru înțelegere. De ce un principiu cu adevărat universal alege drept corp de expresie (exclusiv și inclusiv) un organ particular intramundan – aceasta ne va preocupa mai târziu.

Aici este vorba inițial numai despre a putea sau a nu (mai) putea vedea că o entitate supraordonată („ierarhic”) poate modela întru totul o pluralitate subordonată ei, în așa fel încât să o ridice în unitatea sa

fără a-i răpi individualitatea. O formă se formează în materie.

Forma care modelează Biserica rămâne o taină divină, care până la urmă nu poate fi decât crezută: Dumnezeu atât de prezent într-o ființă umană Isus Hristos încât acesta reprezintă în mod real și efectiv întreaga umanitate: prin crucea și Învierea sa împacă lumea cu Dumnezeu. Dar acest lucru ne conduce în întuneric. Ce se petrece de fapt pe crucea aceea? Ce se trăiește, ce se îndură acolo? (Nimeni nu a putut să o spună vreodată.) Și cum este formată Biserica de acest eveniment („m-am răstignit împreună cu Hristos”, „ați înviat împreună cu Hristos”) în care nu se plasează în mod arbitrar, ci prin care este formată mereu ca ceea ce este? (Nici acest lucru nu îl poate spune nimeni.) Catholica nu există altfel decât crezând taina a cărei expresie este și căutând să corespundă acestei credințe dând mărturie despre taină în cuvânt și viață. Măsura catolicității care o formează nu o are din sine sau în sine, ci mai presus de sine: în taina lui Hristos. Dar nici această taină nu poate fi izolată de mărturia pe care o dă Catholica.

Mărturia incredibilă

Mărturia Catholice este profund ascunsă, la fel de ascunsă ca și taina pe care o mărturisește. Întrebați elevii oricărei clase de liceu din Vest sau Est ce înțeleg ei prin *catholic*, ce asociază cu aceasta, și veți vedea. Inchiziția, pilula și altele de acest fel. Biserica a „binecuvântat” mass-media (în cel mai slab document conciliar al ei), dar poate ea să-și dezvăluie în acestea adevărata ei taină, singurul lucru care o poate face credibilă, în fața Cheretienilor și Peletienilor*? Nu trebuie oare să-l prezinte acolo măcar într-o formă derivată, alienată, moralizată („mai accesibilă”)? Dar atunci, nu va face ea propagandă mai degrabă decât propria ei misiune?

La acest nivel secundar, Catholica și-a asumat implicit rolul de a fi o „biserică” sau comunitate religioasă printre altele. Și de fapt nu este chiar așa, odată ce, de-a lungul istoriei sale, s-a împărțit în numeroase „biserici” – precalcedoniană, ortodoxă, reformată, anglicană etc.–, fiecare dintre ele pretinzând că dă mărturia (aproximativ) cea mai autentică a tainei? Dar cel care nu a fost fascinat de undeva de această

---

* Vezi Regi II 15,18 (n. t.).

taină nu va fi oare descurajat de aceste diferențe, căci Catholica ar trebui să poată fi recunoscută formal tocmai prin faptul că „voi toți sunteți una, ca și Mine și Tatăl”?

Iar în cadrul Bisericii „romano-catolice”: polarizările postconciliare: între stânga și dreapta, progresiv și conservator, între contopirea unor forme așa-zis înghețate până la amorfism și conservarea acestor forme până când îngheață cu adevărat. Niciuna nu este înlocuită de ceva care să promită permanență, ci de un conglomerat de lipituri făcute în grabă, încărunțit încă de la apariție. (Greu de spus dacă aici este la lucru incapacitatea epocii de a modela o formă autentică sau o incapacitate creștină specială: cât de efemeră este astăzi aproape toată arta creștină, imul eclezial, cuvântul liturgic!) Barocul postreformei arată că din punct de vedere creștin nu trebuia să fie așa.

Numeroasele secte separate au exportat de fiecare dată câte un crâmpei de vitalitate din Catholica – în parte prin păstrarea tradiției autentice, în parte printr-o pretinsă reconectare cu originile – încurajând astfel ideea că din Biserica catolică n-ar mai fi rămas mai mult decât niște oase descărnate, un schelet, o instituție, un stabiliment. Polarizările interne întăresc această impresie, deoarece accentul pus pe extreme face

cunoscut faptul că centrul, singurul capabil să păstreze coerența capetelor, a fost devitalizat într-un mod alarmant. Cine să dea crezare unei mărturii dezbinată polemic în sine, atunci când se pretinde a fi o mărturie a universalului?

Chenoză?

Surgerea care în viziunea lui Iezechiel se prelingea pe sub pragul templului spre răsărit, umflându-se apoi într-un râu de netrecut și un fluviu peste care nu se putea trece, era subțire. Nici din rana din coasta lui Isus nu curg mai mult decât câteva picături. Ar trebui să revină fluviul Catholiceii la amorfismul originii pentru a se regenera în el? Și ar trebui până atunci mărturia ei să tacă, pentru ca din centrul și misiunea redobândită să câștige din nou o formă credibilă? Sau să fie forma exterioară în general demolată?

În viața lui Isus a existat un moment de stagnare și cotitură (*peripeteia*) (sinopticii își structurează întreaga descriere în funcție de acesta), când senzația cuvintelor și minunilor sale, entuziasmul maselor, ajunseseră la

punctul de saturație, în timp ce rezistența din ce în ce mai mare a conducătorilor se coagula în hotărârea de a-l ucide. Din acel moment Isus o ia „cu privirea neabătută” pe drumul Ierusalimului, târându-i după sine pe ucenicii consternați și știind foarte bine ce îl așteaptă.

Pavel trăiește aceeași *peripeteia* atunci când, în ciuda tuturor avertismentelor, pornește pe drumul către Ierusalim, în timp ce duhul îi dă de veste că acolo îl așteaptă găști și neazuri.

De ce să nu bată ceasul istoriei lumii și pentru Biserică, de ce nu astăzi? Atunci coborârea ei pe cealaltă pantă ar trebui să fie făcută cu un pas la fel de neabătut ca și urcarea de mai înainte. Nu trebuie să fie scutită de o frică interioară; și Domnul ei a cunoscut-o. Ea poate coincide în timp cu teama diferită a umanității de autodistrugere sau de distrugere a regnului din care trăiește. Poate că Biserica trebuie să însoțească umanitatea pe drumul ei către eșafod, și poate că în mod special astăzi umanitatea nu își dorește deloc o astfel de însoțitoare. Brutalitatea faptelor în care este astăzi angajată pe deplin este într-un total dezacord cu sugestia unui adevăr transcendent. Ea pare a fi doar o diversiune.

Transformarea fricii

Frica îl strânge fără milă de beregată pe om. Ea umple cabinetele de consultații ale psihiatrilor, populează casele de nebuni, crește numărul de sinucideri, plantează bombe explozive, declanșează războaiele reci și fierbinți. Se încearcă stârpirea ei din suflete ca a unei buruieni, printr-un optimism anesteziant, printr-o filosofie forțată a speranței, prin eliberarea tuturor stimulentelelor, prin contracararea instinctului nomad cu o industrie a călătoriei, prin invitația la orice formă de autoalienare.

Alții predică din afară că ar trebui să ne încredințăm „cu toată încrederea” [*getrost*] lui Isus, dar tocmai mângâierea [*Trost*] lipsește.

Catolicul nu șterge frica, dar o transformă. Dacă evenimentul crucii este prezent în mod real în Euharistie și în iertarea păcatelor, la fel este și frica de ea, care a fost acumularea și depășirea oricărei frici lumești. A fost frica vicarială, oferită lui Dumnezeu pentru dezînfricoșarea păcătoșilor.

Previziunile lui Isus pentru Biserică sunt o alternanță constantă de fapte îngrozitoare (de care nu poți decât să te temi: „Ca oi între lupi”!) și încurajări de a învinge